

Sır ve Rıza

Devlet Alevilik Diaspora

Yeni Bir İlişkinin Ana Hatları

Selman ÇEVİK

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1601

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISBN: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 308

Kitap Adı: Sır ve Rıza –Devlet Alevilik Diaspora: Yeni Bir İlişkinin Ana Hatları–
Book Title: Secrecy and Consent –State, Alevism, and Diaspora: Outlining a New Relationship–

ISBN: 978-625-5536-21-1

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255536211

Yazar | Author: Selman Çevik | orcid.org/0000-0002-3046-563X

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 164

Yayın Tarihi | Publication Date: Mayıs | May 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAM2 | İslam: Alevilik | Islam: Alevism

BISAC: REL048000 | Sosyal Bilim / İslam Araştırmaları | Social Science / Islamic Studies

THEMA: QRP | Din ve İnançlar: İslam | Religion and Beliefs: Islam

LC: BP190.5.A44 | İslam: Alevilik | Islam: Alevism

Atıf Bilgisi | Cite as: Çevik, Selman. *Sır ve Rıza –Devlet Alevilik Diaspora: Yeni Bir İlişkinin Ana Hatları–*. Ankara: Fecr Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Sır ve Rıza

Devlet Alevilik Diaspora

Yeni Bir İlişkinin Ana Hatları

Selman ÇEVİK

Ankara 2025

Yazar Hakkında

Selman ÇEVİK

Selman Çevik, ilköğretim ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Lisans eğitimini Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde, "Bir Diaspora İmkânı Olarak Avrupa Alevî Toplumu" başlıklı bitirme teziyle; yüksek lisansını ise Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı'nda, "Almanya Alevi Toplumunun Türkiye'nin Alevi Politikalarına Bakışı" adlı teziyle tamamladı.

Lisans yıllarından itibaren Türkiye Yazarlar Birliği başta olmak üzere çeşitli sivil toplum ve düşünce kuruluşlarında aktif görev aldı. Göç ve diaspora politikaları, Alevilik-Bektaşilik ve yurt dışında yaşayan Türk toplumu üzerine akademik çalışmalar yürütmektedir. Almanya, Avusturya'daki Alevi toplumuna ve İsrail diasporasına dair çalışmaları çeşitli akademik dergilerde yayımlanmıştır.

2017-2021 yılları arasında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Merkezi'nde araştırmacı; T.C. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi AYBÜ Kariyer Merkezi'nde ise Kurucu Kurumlar Servisi Sorumlusu olarak görev yaptı. 2021 yılında Göç Araştırmaları Vakfı bünyesindeki Göç ve Diaspora Akademisi Temel Eğitim Programı'nı tamamladı ve bu süreçte Alevilik üzerine çeşitli akademik araştırmalar gerçekleştirdi.

Aynı vakıfta GAV Akademi ve Türk Diasporası Araştırma Merkezi'nde araştırma asistanlığı, 2022-2023 yılları arasında ise Kurumsal İletişim Direktörlüğü görevlerinde bulundu. 2024 yılından bu yana İlim Yayma Cemiyeti Ankara Şubesi'ne bağlı Cemiyet İlim Kültür Sanat Merkezi'nin Koordinatörlüğünü yürütmektedir.

About the Author

Selman ÇEVİK

Selman Çevik completed his primary and secondary education in Ankara. He received his undergraduate degree in Sociology from Ankara Yıldırım Beyazıt University with a thesis titled “The European Alevi Community as a Possibility for Diaspora”. He earned his master’s degree from the Department of Sociology at Selçuk University, where he wrote his thesis on “The Perspective of the Alevi Community in Germany on Turkey’s Alevi Policies.”

Since his undergraduate years, he has been actively involved in various civil society and intellectual organizations, including the Turkish Writers’ Union. His academic interests focus on migration and diaspora policies, Alevism–Bektashism, and Turkish communities living abroad. His studies on the Alevi communities in Germany and Austria, as well as on the Jewish diaspora in Israel, have been published in various academic journals.

Between 2017 and 2021, he worked as a researcher at the Migration Policy Center at Ankara Yıldırım Beyazıt University and served as the Head of the Founding Institutions Unit at the Career Center under the Presidency of the Republic of Turkey Human Resources Office. In 2021, he completed the Core Training Program at the Migration and Diaspora Academy of the Migration Research Foundation, conducting several academic studies on Alevism during this period.

He later served as a research assistant at GAV Academy and the Turkish Diaspora Research Center within the same foundation, and held the position of Director of Corporate Communications from 2022 to 2023. Since 2024, he has been serving as the Coordinator of the Cemiyet Center for Science, Culture and Arts, affiliated with the Ankara Branch of the İlim Yayma Society.

Kitap Hakkında

Sır ve Rıza

Devlet Alevilik Diaspora: Yeni Bir İlişkinin Ana Hatları

Bu çalışma Almanya Alevi toplumunun, Türkiye’de yaşayan Alevi toplumuna yönelik uygulanan politikalar ile Türkiye’den beklenti ve taleplerini ele almayı amaçlamaktadır. Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı’nın (ABKCB) kurulmasının ardından Türkiye’de Alevi toplumuna dönük olarak uygulanan politikalar ve Alevi toplumunun bu politikalara bakışı önem arz etmektedir. Almanya Alevi toplumunun, diğer Türk sivil toplum kuruluşlarına göre, kamusal alanda görünürlüğünün yüksek olması ve ön plana çıkması dikkat çekicidir. Bununla birlikte Almanya Alevi toplumunun Türkiye’deki siyasi, sosyal, hukuki ve dini açılardan meydana gelen olgulara dair olumlu, olumsuz tavırlarını, eleştirilerini yahut beklentilerini daha görünür bir şekilde dile getirmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ana odağında ABKCB’nin kurulması ile Türkiye’deki Alevi toplumuna yönelik uygulanan politikalara dair Almanya’da yaşayan Alevi toplumunun beklentileri ve talepleri anlaşılmalı çalışılmıştır. ABKCB’nin kurulması ile Türkiye’deki Alevi toplumuna dair üretilen politikaların Almanya’da nüfusu yüksek olan Alevi vatandaşlar nezdinde etkisi, Türkiye’nin diaspora politikaları ile ABKCB’nin yurt dışındaki faaliyetlerinin olası etkileri ve şimdiki kadar Alevi toplumunun Türkiye’den sorunların çözümü bağlamındaki politika beklentileri değerlendirilmiştir.

Konunun derinlemesine anlaşılabilmesi ve deneyimlerin net bir şekilde ortaya çıkarılabilmesi amacıyla çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırma sürecinde Türk nüfusunun yoğunluğu dikkate alınarak Almanya Alevi toplumu örneklem olarak belirlenmiştir. Almanya Alevi toplumu ile aktif bağları olan 15 kişi ile çevrim içi platform üzerinden görüşmeler gerçekleştirilip veriler edilmiştir. Elde edilen veriler satır satır kodlama yapılarak Tematik analiz kapsamında, belirli tema ve kategoriler haline getirilerek analiz gerçekleştirilmiştir. Toplamda bütün verilerden 3 ana tema ile 246 kod ortaya çıkarılmış ve ortaya çıkarılan kodlar 27 başlık altında kategorileştiril-

miştir. Elde edilen veriler ile belirlenen üç tema ile katılımcıların; Aleviliğe dair tanımlamaları, Almanya'daki Alevi toplumunun Türkiye'den beklentileri ve mevcut politikalara bakışları ile ABKCB'nin kurulmasına ilişkin görüşleri analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgularda, Alevi toplumunun ABKCB'ye dair tutumlarının genel itibarıyla olumlu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Alevi toplumuna dair politikaların sadece ABKCB'nin kurulmasıyla sınırlı kalmaması; Alevilik inancının ve değerlerinin sonraki nesillere doğru bir şekilde aktarılması gerektiği vurgulanırken, Türkiye'deki Alevi topluma dair Cem evlerinin hukuki statüsünün değiştirilmesi, Alevi toplumunun toplumsal dışlanmasının önüne geçilecek faaliyetlere zemin oluşturulması, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kaldırılması yahut statüsünün değiştirilmesi gibi beklenti ve talepleri de ortaya çıkmıştır. ABKCB'nin, dolaylı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Türkiye'nin aleyhine olacak şekilde açılan davaların, Türkiye'nin lehine dönüşmesi amacıyla kurulduğunu iddia eden katılımcılar da olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Alevilik; Alevi Bektaşî Başkanlığı; Yurtdışı Türkler; Türk Diasporası

About the Book

Secrecy and Consent

State, Alevism, And Diaspora – Outlining A New Relationship

This study aims to address the expectations and demands of the German Alevi community from Turkey, as well as the policies implemented for the Alevi community living in Turkey. Especially after the establishment of the Alevi Bektashi Culture and Cemevi Presidency, the policies implemented towards the Alevi community in Turkey and the Alevi community's perspective on these policies are important. It is noteworthy that the Alevi community, especially based in Germany, has a higher visibility in the public sphere than other Turkish non-governmental organizations and the structure of non-governmental organizations comes to the fore. In addition, the German Alevi community expresses its positive and negative attitudes, criticisms and expectations about the political, social, legal and religious events in Turkey more visibly. In this context, the main focus of the study is to understand the expectations and demands of the Alevi community living in Germany regarding the policies implemented for the Alevi community in Turkey with the establishment of ABKCB. With the establishment of ABKCB, the impact of the policies produced regarding the Alevi community in Turkey on the Alevi citizens with a high population in Germany, the possible effects of Turkey's diaspora policies and ABKCB's activities abroad, and the influence of the Alevi community in Turkey in the context of solving problems so far. Policy expectations were evaluated. The study consists of three parts in total. While the conceptual framework of diaspora and Turkish diaspora is discussed in the first section, the methodological framework of the research is presented in the second section. In the third section, the findings and analysis of the data obtained from the research are included.

Interview technique, one of the qualitative research methods, was used in the study. Qualitative research was deemed appropriate in order to understand the current issue in depth and reveal the facts accurately. During the research process, Europe was determined as the universe, taking into account the density of the Turkish population, and Germany

was determined as the sample, taking into account the same density. Interviews were conducted with 15 people via the online platform and later transcribed. The data obtained were analyzed separately and organized into specific themes and categories. In total, 246 codes with 3 main themes were revealed from all the data, and the revealed codes were combined under 27 headings. The data obtained with these categories were evaluated and analyzed based on the participants' definitions of Alevism, the expectations of the Alevi community in Germany from Turkey, their views on current policies, and their views on the establishment of ABKCB. The research results showed that the Alevi community's attitudes towards ABKCB were generally positive. However, policies regarding the Alevi community are not limited to the establishment of ABKCB; While it is emphasized that the Alevi belief and values should be transferred correctly to the next generations, expectations and demands of the Alevi community in Turkey, such as changing the legal status of Cem houses, creating a basis for activities that will prevent the social exclusion of the Alevi community, abolishing the Presidency of Religious Affairs or changing its status, are also revealed. has come out. There were also participants who claimed that ABKCB was established to indirectly turn the cases filed against Turkey in the European Court of Human Rights into Turkey's favor.

Key Words: Alevism; Alevi Bektashi Presidency; Abroad Turkish; Turkish Diaspora

Babam Hasan evik'in Aziz Hatrasına...

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	15
ÖN SÖZ	17
KISALTMALAR.....	21
BAŞLARKEN.....	23
GİRİŞ.....	31
BİRİNCİ BÖLÜM	
TÜRK DİASPORASI VE ALMANYA'DAKİ ALEVİ TOPLUMU	41
1.1. Almanya'da Türk Diasporasının Oluşum Süreci ve Alevi Diasporası Tartışmaları	41
1.2. Türk Diaspora Politikaları ve Diasporanın Araçsallaştırılması	53
1.3. Almanya'da Alevilik Tartışmaları.....	57
1.4. Alevilik Nedir?	60
1.5. Türkiye'de Alevi Toplumuna Yönelik Politikalar ve Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı'nın Kurulması.....	62
1.6. Alevi Toplumunun Almanya'da Hukuki Statüsü ve Sivil Toplum Kuruluşları	70
İKİNCİ BÖLÜM	
ARAŞTIRMA BİLGİLERİ	77
2.1. Araştırmanın Konusu.....	77
2.2. Araştırmanın Amacı	79
2.3. Araştırmanın Önemi.....	81
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	83
2.5. Araştırmanın Yöntemi	84
2.6. Evren ve Örneklem.....	85
2.7. Veri Toplama Teknikleri ve Alan Uygulaması.....	88
2.8. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	89
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	91
3.1. Aleviliği Anlamak ve Anlamlandırmak	92
3.1.1. Alevilik İslam'ın Özüdür	95

3.1.2. Hak-Muhammed-Ali Yolu	96
3.1.3. Geleneksel-Modern Alevilik Ayrımı	99
3.1.4. Ocak Sisteminin İşlememesi.....	103
3.1.5. Aleviliğin Yaşamı ve Yaşatılması	105
3.2. Almanya'da Alevilik ve Türkiye'ye Dönük Talepler	110
3.2.1. Aleviliğin Siyasallaşması.....	110
3.2.2. Travma ve Tepkisel Örgütlenme	113
3.2.3. Alevi Toplumunun Ayrışması ve Ayrıştırılması	116
3.2.4. Almanya'da Aleviliğin Toplumsal ve Yasal Statüsü	118
3.2.5. Avrupa'da Alevi Toplumunun Toplumsal Uyumu.....	119
3.2.6. Avrupa'dan Türkiye'ye Çift Yönlü Etkileşim.....	121
3.2.7. Zorunlu DKAB Dersleri	122
3.2.8. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kaldırılması.....	122
3.2.9. Cemevlerinin Statüsü.....	123
3.2.10. Dışlanma.....	124
3.3. ABKCB Kurulması ve Yaklaşımlar	126
3.3.1. Alevi Toplumunun Öncelikli Taleplerinin Karşlanması Beklentisi	127
3.3.2. Alevi Dedelerinin Maaş Alması	130
3.3.3. Olumlu Yaklaşım	132
3.3.4. Alevi Toplumunun Doğru Bilgi Kaynaklarına Ulaşabilmesi.....	135
3.3.5. Cemevlerinin Giderlerinin Karşlanması	137
3.3.7. Devlet Nezdinde Muhatap Bulmuş Olmak	139
3.3.8. Olumsuz Yaklaşım ve Eleştiriler	141
3.3.9. Cumhurbaşkanı ve Ak Parti Hükümetine Karşı Eleştirel Tutum ve Mesafe.....	144
3.3.10. Asimilasyon ve Güven Endişesi.....	145
3.3.11. AİHM Kararlarının Uygulanması ve Bazı Politikalara Dair Eleştiriler.....	147
Bulguların Değerlendirilmesi.....	148
Politika Önerileri.....	150
SONUÇ	151
KAYNAKÇA	155
DİZİN	161

TAKDİM

Alevilikle ilgili çalışmalara akademik ilgi ancak 2000’li yıllardan sonra yoğunlaştı. YÖK Tez Kataloğunda ve üniversitelerde gerçekleştirdiğim taramalara göre başlığında “Alevi” sözcüğüne yer veren ilk tez çalışması, 1990 yılında tamamlanmıştı. Bu tarihten itibaren sevindirici olarak her alanda akademik çalışmalarda artış devam etti. Alevilik-Bektaşılık konusunun Cumhuriyet döneminde üniversitelerin ilgisinin dışında kalabilmesinin elbette tarihsel ve sosyolojik bazı nedenleri bulunmaktaydı. Yüzyılların mirası siyasi ve dinî/mezhebî zıtlalaşmalar ne yazık ki Alevi-Sünni meselesinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştı. Ancak gelinen aşamada, tarihte yaşanmış üzücü hadiselerden tabi ki dersler çıkararak, ama Türkiye’de yaşayan insanların Alevisiyle Sünnisiyle kutuplaştırılmasına da fırsat vermeden, toplumumuzun birlik ve bütünlüğü noktasında hepimizin hassasiyetle davranması gerekir.

Bu bağlamda sadece ölkemizde değil, yurt dışında yaşayan Türk toplumuna yönelik de ayrıştırıcı değil, birleştirici değerler vurgulanmalı, etnik ve mezhep, meşrep farklılıkları zenginlik unsurları olarak kabul edilmelidir. Kimse kimseye kendi kimliğini dayatmamalı, kendinden olmayanları ötekileştirmeye çalışmamalıdır. Özellikle de devlet kurumları, yurt dışında yaşayan vatandaşları arasında asla böyle bir bölünmeye ve ayrımcılığa müsaade etmemelidir. Türkiye vatandaşlarının farklılıkları nedeniyle ayrımcılığa uğradıkları algısının yurt dışında çok daha olumsuz sonuçlar doğuracağı akıldan çıkarılmamalıdır. Eğer Aleviler arasında böyle bir ayrımcılığa uğramışlık duygusu varsa, bunlar ciddiye alınarak özömler üretilmelidir.

Bu nedenle genelde Türk diasporası, bu çalışma özelinde de Alevi toplumunun hassasiyetlerinin dikkate alınması, Türkiye Cumhuriyeti’nin diasporadaki hizmetlerine yönelik olumlu ve/

veya olumsuz değerlendirmelerinin anlaşılması gerekmektedir. Alevi topluma yönelik çalışmalar, onlardan sağlanacak doğru bilgiler ışığında biçimlendirilmelidir. Okuyacağınız alan çalışmasına dayalı bu tarz araştırmaların daha da fazlalaşması, kurumların atacakları adımların daha verimli olmasını sağlayacaktır. Kitapta ele alınan konulara bakıldığında diasporanın oluşum sürecinden başlamak üzere Alevilik tartışmaları, son yıllarda Alevilik-Bektaşilik alanında atılan adımlar ve Alevi toplumunun Almanya'daki hukuki statüsü ve Alevi Sivil Toplum Kuruluşları gibi güncel konuları yürütülen alan çalışması ışığında aydınlatmaya çalışılmaktadır. Özellikle Almanya'da yaşayan Alevilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nden beklentileri ve 2022 yılı sonunda Alevi Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı'nın kurulması, kitabın ele aldığı önemli konuları ve bulguları içermektedir. Başkanlığın kuruluşu acaba diasporada nasıl karşılık bulmuş, Alevilerce nasıl algılanmıştır?

Alan çalışmasına dayanan bulgularıyla bu çalışma ve benzerlerinden, karar alıcıların yararlanması dileğiyle, Avrupa'daki Alevi toplumunu doğru bir şekilde yansıtacak çalışmaların çoğalmasının çok yararlı olacağını ifade etmek isterim. Genç araştırmacı Selman evik'i bu çalışmasından dolayı kutluyor, çalışmalarını daha da ileri gtrebilmesinde başarılar diliyorum. Okuyucuların da çalışmadan yararlanacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Ali YAMAN
Bolu 2025

ÖN SÖZ

“Bana ne gördüğünü söyle sana nerede durduğunu söyleyeyim, bana nerede durduğunu söyle sana ne gördüğünü söyleyeyim.” İmam Gazâlî’ye atfedilen bu söz aslında insanın dünyaya bakışının ve kendisini konumlandığı yerin göstergesidir. Bakış açıları ve ufuk çizgileri insanın hem kendisini hem de diğerini anlayabilmesinin ve algılayabilmesinin belirleyici göstergelerindedir. Alevilik konusu, bu açıdan düşünüldüğünde kimin nerede ve nasıl konumlandığından bağımsız göstergelerle odaklandığı bir mesele değildir. Hem nesnel hem de öznel açıdan çetrefilli ve karmaşık boyutları bulunan Alevilik için “konumlanışlardan” biraz farklı olarak “olanın resmedilmesi” ve anlaşılmaya çalışılması biraz olsun buradaki tartışmaları da nihayete erdirecek bir temel de oluşturulabilir.

Türkiye’nin tarihî geçmişinden getirdiği, yerine kurulan devletlerin mirasını aldığı birçok farklı konu mevcuttur. Coğrafi sınırları kıtalar aşmış bir bakiyenin bu türden sorun alanlarının oluşmuş olması da gayet normal karşılanabilir. Alevilik-Bektaşılık de bu alanların başında gelen ve hem toplumsal zeminde hem de devlet nezdinde “çözülmesi” gereken sorunların, yerine getirilmesi gereken taleplerin ve isteklerin bulunduğu bir noktada durmaktadır. Öyle ki artık bu mesele sadece Türkiye sınırları içinde değil “ulus-aşırı” bir boyutta dile getirilmekte ve karşılık bulmaktadır.

1960’lı yıllarda başlayan Türkiye’den Almanya’ya işçi gücü göçü sonrasında meydana gelen değişim ve dönüşüm, incelenmesi gereken olgularıyla hâlen taze bir hafızayı da içerisine alarak kendisini gösterecek bir zemin aramaktadır. Türkiye’nin henüz yeni konuşulmaya ve odaklanılmaya başlanan yurt dışındaki insanları ve onların sorunları da burada sayılanlara dâhildir. Dili, dini, kültürü ve insanları farklı bir coğrafyaya yarım asırdan fazla bir süredir alışmaya ve uyum sağlamaya çalışan

bir topluluktan bahsedilecekse de buradaki derin izler ve anlamlar tartışılmalıdır. Bu tartışmaların yanında Türkiye’den aslında farklı olmayan ama kendilerini Türkiye’de olduğundan daha “kabul görmüş” ve taleplerini kendilerince karşılanır bulmuş bir kesimin de varlığı söz konusudur ki bu topluluk Alevi toplumundan başkası değildir.

Alevi toplumuna dair Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde belki de ilk defa gerçekleştirilen resmî bir kurum oluşturma durumu Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı, Türk diasporasında yaşayan Alevi toplumunun beklentilerini ölçmeyi amaçlayan bu araştırmaya katılanların da belirttiği şekliyle herhangi bir ön yargıdan bağımsız şekilde “bir devrim” niteliğinde olmuştur. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı, 2022 yılında Resmî Gazete’de yayımlanarak oluşturulmuş ve sonrasında kurumun temelleri atılmıştır. Konu her ne kadar taze ve başkanlığa dair Alevi toplumundan farklı görüşler bulunsa da kurumun bir devlet politikası olarak ortaya çıkması Türkiye’nin kendi içindeki sorunları çözebilme ve toplumsal anlamda belli bir konuma getirebilme potansiyelini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte konunun ulus-aşırı bir boyutunun bulunması ve yurt dışında yaşayan Alevi toplumunun da konuyu yakından takip etmesi önemli görülmektedir. Türkiye’nin diasporasıyla kurduğu somut politikalar ile bu ilişkilerin tarihi henüz yeni gözüküyor olsa da değerli, önemli ve stratejik bir konumdadır.

Alevi toplumunun mevcut yapısı içerisinde de hem bir politika önerisi oluşturmak hem de Almanya özelinde Türk diasporası genelinde Alevi vatandaşlarımızın sorunlarını dile getirerek çözüm önerileri ortaya koymak, bu çalışmaya başlarken en önemli motivasyon kaynağı olarak karşımda durmaktaydı. Henüz yeni kurulan ve somut çıktıları Alevi toplumu nezdinde yeni karşılık bulmaya başlanan bir kurum üzerine çalışmak benim için hem akademik alanda öncü olan bu çalışmayı gerçekleştirmeye hem de önemli bir tecrübe kazanmaya yol açmış oldu. Süreçleri ve so-

nuçları itibarıyla Türkiye'nin bundan sonraki aşamalarda üreteceği politikalara katkı sunması en büyük temennimdir. Dört yılı aşkın bir süredir üzerinde yoğunlaştığım ve anlamak üzerinden sosyolojik bir bakış açısı geliştirerek “olanı” ortaya çıkarmaya ve eğer varsa başka yönlerini de betimlemeye çalıştığım Alevilik konusuna dair önemli bir çalışma yapmış olmak, yüksek lisans eğitimimi tamamlarken benim için önemlidir.

Henüz konu belirleme aşamasındayken neden bir yüksek lisans tezine göre zor bir konu seçtiğimi soranlara cevabım, bu meselenin önemli ve kayda değer olduğu ve buradaki yeni anlamları görebilmenin mümkün olduğu üzerinden ilerlemişti. Bunun yanında yine bir yüksek lisans tezine neden iki yıl kadar vakit harcadığımı soranlara ise bunun benim için önemli olduğunu ifade etmem soranların aklındaki soru işaretlerini gidermese de Alevi olup olmadığımı dahi soranlar mevcuttu. Elbette her çalışmanın bir zorluğu ve çeşitli problemleri olacaktır. Araştırma sürecinin başından itibaren bilimsel etik kurulu raporunun alınmasından soruların Almanya'da yaşayan Alevi toplumuna ulaşma noktasına kadar sorunlar yaşadım. Ayrıca biçimsel veya form olarak Alevi olmadan Alevilik üzerine çalışma yapmanın birçok farklı ve zorlayıcı yönünü yaşadım. Fakat bunlar benim için oldukça önemli tecrübeler oldu ve “gayret kemerini kuşanmanın” ve motivasyonum düştüğünde yeni bir kapı açılmasının getirmiş olduğu heyecan yeniden ayağa kalkarak devam etmemi sağladı.

Literatürde olmayan ve kendisini tekrarlamayan bir iddia hedeflemek böylesine zor koşullar altında bir yüksek lisans öğrenicisinin kârı olmasa da böyle bir hedefle yola çıktığım ve varış noktasına ulaştığım için huzurluyum. Elbette birçok yönü eleştirilebilir, tartışılabilir olan bu çalışma hatadan ve kusurdan azade değildir. Yurt dışında kendi varlık sahalarını, görünürlüklerini ve var oluş hamlelerini yeni bir formda gösteren Alevi toplumu, Türkiye'deki Alevi toplumu gibi anlaşılmayı beklemektedir. Her yönüyle Türkiye'nin meselesi olan ve birtakım “keskin” odaklara

bırakılamayacak kadar değerli olan bu konu, akıselim ile konuşulması gereken bir meseledir. Yüksek lisans eğitimimi tamamlarken teşekkür etmeden bu bölümü sonlandırırsam, bizatihi benimle ilgilenen ve yol gösteren hocalarıma, arkadaşlarıma ve gönlünü bizlere açan insanlara haksızlık etmiş olurum. Öncelikle çalışma süreci boyunca katkı sunan, akademik kaynak sağlayan, gerek çevrim içi gerek bire bir görüştüğüm, çalışmaya katılan ve yurt dışındaki bütün güzel insanlara, üzerimde emeği bulunan bütün hocalarım başta olmak üzere, göç ve diaspora meseleleriyle ilgilenmeme vesile olan ve mihmandarlığından faydalandığım, bir hocadan ziyade bir ağabey gibi ilgilenen Doç.Dr. Ali Zafer Sağıroğlu'na ve AYBÜ Göç Politikaları Merkezi'ne, çalışmanın danışmanlığını üstlenen ve daima şefkat ve iyi niyetle yaklaşan Prof. Dr. Erhan Tecim'e, şahsen hiç yüz yüze tanışmadığımız hâlde her aradığımda beni geri çevirmeyen ve Almanya'dan desteklerini hiç esirgmeden koşulsuz şartsız daima yanımda olan Hasan Öğütçü, Dr. Bülent Keleş, Prof. Dr. Ali Yaman hocama, araştırma sürecinde destekleri için görüşme yapma noktasında sivil toplum kuruluşlarının Türkiye ve yurt dışı temsilcilerine, çalışmaya katılarak bütün düşüncelerini açık yüreklilikle paylaşan Almanya Alevi toplumunun her bir ferdine, araştırma sürecimde desteklerini esirgemeyen hocalarıma ve arkadaşlarıma, her düşüğümde kaldıran ve yürümemi sağlayan aileme teşekkür etmeyi bir borç olarak görüyorum.

Bu naçızane çalışmayı henüz lisans birinci sınıfta âni bir şekilde kaybettiğim ve bu günleri görebilmesini çok istediğim manevi olarak yol göstericim ve ilk öğretmenim merhum babama ithaf ediyorum, istifade edenler oldukça kendisinin de bundan hissedar olabilmesi ümidiyle.

Yarınki Türkiye'nin Güzel Günlerine Aşkla, Heyecanla ve Azimle...

03.01.2025

Ankara

KISALTMALAR

ABKCB	Alevi Bektaşı Kültür ve Cemevi Başkanlığı
AABF	Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AK	Parti Adalet ve Kalkınma Partisi
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DİTİB	Diyanet İşleri Türk İslam Birliği
IGMG	İslam Toplumu Millî Görüş
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
YTB	Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı